

OUIDA

LEHTI

MYRSKYSSÄ

Ouida

Lehti myrskyssä

«Public Domain»

Ouida

Lehti myrskyssä / Ouida — «Public Domain»,

Содержание

Конец ознакомительного фрагмента.

10

Ouida

Lehti myrskyssä

Berceau de Dieu¹ oli pieni kylä Seine-virran laaksossa.

Niinkuin leivonen tekee pesänsä ruohikkoon, olivat muutamat talolliset asettaneet pienet talonsa ja majansa viheriäisten metsäin keskelle, jotka kasvoivat molemmiin puolin suikertelevaa virtaa. Se oli kaunis paikka, varustettu jyrkällä kivi-kadulla, joka oli poppeli-puiden ja jalavain suojassa; somain huoneitten olkikattoja peitteli pitkin päivää pilvennäköinen parvi valkoisia ja harmaita kyyhkysiä; siellä oli vanha kappeli, joka oli varustettu punaisella, keilinnuotoisella katolla; ja suuria taloja, jotka olivat peitetyt muuri-vehreällä ja kaikenlaisilla punoittavilla köynnöskasvilla, sekä karpeella, joka kellahti päivän-paisteessa.

Ylt'ympärillä leveni kukkas-rikkaita niitty-maita, missä Normandyn sileä karja lihoi. Tuolla oli suloisia, hämäreitä lehtoja, joihin nuorukaiset ja neitokset menivät juhla- sekä pyhäpäivinä kesällä, etsiäksensä lemmen- ja vilukukkia, metsän sinikelloja ja raittiita orjan-ruusuja sekä kaikkia noita lehviiä ja kukkasia, jotka tekivät heidän rappusensa lehti-majoiksi ja ikäänkuin toivat kaulus-kyyhkyisen sävelet ja hamppuisen laulun heidän pieneen Herran tempeliinsä.

Berceau de Dieu oli todellakin hyvin vanha.

Ihmiset arvelivat että kylä oli ollut siinä jo Orleans'in neidon aikana; kivinen risti kahdenneltatoista vuosisadalta seisoi vielä kadun päässä, kaivon vieressä pähkinäpuun alla, mihin kyläläiset kokoontuivat juttelemaan auringon laskiessa, kun päivän työ oli päättynyt.

Kaupunkia ei ollut lähempänä kuin neljän Ranskan peninkulman päässä. Tämä paikka oli maakunnassa, joka oli varustettu suurilla metsillä ja hedelmätarhoilla siellä täällä. Sen tuotteet, vehnät, kaurat, juustot, hedelmät ja munat, olivat hyvinkin riittäväiset kansan yksinkertaiseen elämään. Rahvas oli väkevää, ystävällistä, ahkeraa ja onnellista kansaa, joka eli pienen kappelinsa ympärillä ystävytydessä ja hyvässä sovussa.

Ei mikään heitä huolettanut. Sota ja sodan melske, vallankumoukset ja mullistukset, keisarikunnat ja kapinat, sotaiset ja valtiolliset kysymykset, – nämä kaikki olivat tälle rahvaalle tuntemattomia asioita, mistä eivät koskaan kuulleet; mahtavat myrskyt nousivat ja mullistivat maita ylt'ympärillä, mutta eivät koskaan tulleet niin likelle tätä kylää, että olisivat vahingoittaneet sitä, se kun siellä oli yksinäisyydessään niinkuin leivosen pesä.

Vallan-kumouksenkin ankaroina aikoina oli täällä ollut hiljaista. Oli silloin hallinnut aatelisherra linnassa, tuolla kukkulalla, jonka juurella kylä oli. Kansa oli häntä rakastanut, eikä koskaan koettanut tehdä mitä hänelle oli vastoin-mielistä, ja katkerasti he itkivät, kun hän kaatui Jemappes'in tappelussa, jättämättä mitään perillistä, ja hänen linnansa muuttui muurivehreän peittämäksi raunioksi.

Tuon kauhean ajan ukkosen-nuolet tuskin olivat koskeneet tähän paikkakuntaan. Osa parhaimmasta nuorisosta oli tosin marssinut pois taistelemaan Champagnen kentillä marseillaise'n kaikuessa: muutamia isänmaan-ystäviä punaisissa takeissa oli sielläkin käynyt, sekä sotilaita sinisessä virkapuvussa, jotka olivat jakelleet kolmivärisiä kokartia eli merkkejä ja käskeneet heitä kantamaan niitä pyhän jakaamattoman tasavallan nimessä. Mutta rahvas ei ollut ymmärtänyt, mitä tämä merkitsi, ja oli korjannut satonsa, kuulematta ainoatakaan pyssynlaukausta, näkemättä aseitten loistetta viattomilla majoillaan, joten tuon jalon, mutta kamalan ajan kauhistukset siellä eivät jättäneet mitään jälkiä kylän väestöön.

Tosin kyllä Reine Allix, vanhin vaimo heidän parissaan – hän luki enemmän kuin yhdeksänkymmentä vuotta – muisti että hän lasna ollessaan oli kuullut eräänä kylmänä talvis-yönä isänsä ja naapurein keskustelevan matalalla, aralla äänellä, mitenkä eräs kuningas oli tapettu

¹ Jumalan tarha.

kansan pelastukseksi, ja hän muisti vielä – muistipa hyvinkin, sillä se oli tapahtunut hänen kihlaus- ja kuudentenatoista syntymäpäivänään – että eräs ratsumies salaman nopeudella oli ratsastanut kyläkatua myöden, huutaen korkealla, innokkaalla äänellä: "Gloire!² Gloire! Gloire! – Marengo! Marengo! Marengo!" Hän muisti että kylä oli saanut tästä jonkunmoisen epäselvän käsityksen siitä, että jotakin merkillistä oli kaukana tapahtunut Ranskan maalla, että hänen veljensä, orpanansa ja ylkänsä, sekä hän itse muiden kanssa, olivat menneet korkealle kukkulalle virran rannalle ja siellä rakentaneet aika rovion, jonka punaiset liekit olivat loistaneet koko tuon kummallisen, lämpöisen, kesäisen voitto-yön kuluessa.

Tämän ja tämänkaltaisia muistelmia hän välistä kertoi lapsille, kun he illoin kokoontuivat hänen ympärilleen, pyytäen että hän juttelisi heille jotakin.

Muuten ei mitään muistoja vallankumouksen taikka keisarikunnan ajoista häirinnyt Berceau de Dieu rauhaa; ja hän, kun oli näitä kertoellut, tavallisesti lisäsi:

"Minä en ole enää varma siitä, mikä Marengo oli. Epäilemättä joku taistelu, vaan en tiedä missä tai mistä. Mutta myöhemmin me saimme kuulla, että pieni Claudis, tätini nuorin poika, eräs vapaaehtoinen, joka ei ollut täyttänyt yhdeksäntoista vuotta, kuoli mainituissa taisteluissa. Jos olisimme sen tietäneet varmaan, emme olisi mitään ilo-valkeaa sytyttäneet!"

Tämä vaimo, joka oli syntynyt noina myrskyisinä aikoina, oli onnellisin olento Berceau de Dieu kyläkunnassa.

"Minä olen vanha: niin, minä olen hyvin vanha", sanoi hän, nostaen silmänsä rukinpyörästä, tuolla kun istui talon ovella ja suojeli kädellä silmiänsä päivän-paisteelta, "hyvin vanha – yhdeksänkymmentä ja kaksi vuotta viime kesänä. Mutta kun on katon alla ja aina on kupillinen lientä sekä pojanpoika semmoinen kuin minun, ja kun on elänyt koko elin-aikansa Berceau de Dieu'ssä, silloin on hyvä olla näin vanha. Niin, niin, pienokaiset – niin on, vaikka te sitä epäilette, te pienet lintuset, jotka juuri olette siipiänne koettaneet – on hyvä olla näin vanha. Nyt on ihmisellä aikaa mietiskellä ja kiittää hyvää Jumalaa, mitä tuskin nuoruudessa ennätin, kun olin alinomaa työssä, työssä, työssä".

Reine Allix oli pitkä, voimakas nainen, hyvin ryppyinen, hyvin kyyryinen ja hyvin ruskea, mutta hänellä oli suloiset, tummat, loistavat silmät, joissa vielä valoa oli; hänen kasvonsa olivat vielä jalot, vaikka melkein kokonainen vuosisata oli tehnyt niitä ruskeiksi elon-aikoina ja myrskyisinä talvis-aikoina.

Aina oli hän puettu samanlaiseen tummansiniseen sarssi-pukuun, aina oli hänellä sama korkea, valkoinen pää-vaatetus, aina samat kirkkaat hopeaiset korvarenkaat, jotka olivat olleet samalla perintö- ja morsius-lahjana. Jaloissa oli hänellä aina puiset kengät ja kädessä, kun hän kulki, saarnisauva.

Hän oli syntynyt Berceau de Dieu'ssä; oli elänyt siellä ja naitu siellä; oli työskennellyt siellä koko elämänsä ajan; ei ollut koskaan käynyt pitemmällä matkalla kuin Ranskan peninkulman päässä, eikä ollut poissa pitempää aikaa kuin yhden päivän.

Hän rakasti tätä paikkaa hartaalla rakkaudella; maailma sen ulkopuolella ei ollut hänelle mitään, tuskinpa taisi hän uskoa että muuta maailmaa oli olemassakaan. Hän ei osannut lukea³ eikä kirjoittaa. Hän puhui totuutta, kasvatti rehellisesti lapsiansa, kiitti Jumalaa aina – oli Häntä kiittänyt nälkää kärsiessään kovalla talvella miehensä kuoltua, kun ei ollut mitään ulkotyötä ja hänen oli vaatettaminen ja ruokkiminen viisi lasta; kiitti Häntä vielä nyt, kun kaikki hänen poikansa olivat kuolleet ennen häntä ja ainoa, joka vielä eli hänen suvustaan, oli hänen poikansa poika Bernadou.

Hänen elämänsä oli ollut kova. Hänen vanhempansa olivat olleet kauhean köyhät. Naimisensa kautta hän ei päässyt paljoa varakkaammaksi. Aina oli hän tehnyt työtä kedoilla, oli kuokkinut ja kitkenyt ja korjannut sadon, oli kantanut puita ja ajanut aasia sekä aina noussut päivän noustessa.

² Kunnia.

³ Tämä tapahtui Ranskassa, katolisessa maassa. Suomentajan muistutus.

Hän oli kokenut tautia ja kurjuutta ja kaikki tämän maailman vammat. Mutta nyt vanhoilla päivillään oli hänellä rauha.

Kaksi hänen poika-vainajaansa oli etsinyt onneansa muualla ja jättänyt hänelle vähän rahaa, jotta hänellä oli pieni maja, vähän maata, sika ja hedelmätarha. Hän tuli hyvin toimeen ja taisi jättää kaikki Bernadou'lle; kymmenen vuotta oli hän ollut onnellinen, aivan onnellinen Berceau'n helmassa, sen suloisuudessa ja tutuissa vanhoissa tavoissa.

Bernadou oli hyvin hyvä häntä kohtaan. Potka – siksi vanhus häntä nimitti – oli viisikolmatta vuotta vanha, pitkä, suora ja sievä muodoltansa; hänellä oli pohjolan sinisilmät sekä jalo katsanto. Varhain ja myöhään teki hän työtä sillä maanpalstalla, josta hän sai elatuksensa. Hän eli iso-äitinsä luona ja hoiti häntä muuttumattomalla kohteliaisuudella ja kunnioituksella. Hän ei ollut kovin taitava: hän ei myöskään osannut lukea eikä kirjoittaa; hän luotti pappiinsa ja kyläläisiinsä sekä rakasti sitä maata, jota hän oli tallannut aina siitä saakka, kuin Reine Allix oli johtanut hänen ensimmäiset askeleensa kehdestä.

Häntä ei koskaan vaadittu sotapalvelukseen, koska oli yhdeksänkymmenvuotisen vaimon ainoa turva. Hän ei myöskään ollut käynyt kauempana kuin puoli tusinaa kilometriä syntymäpaikoiltaan.

Kun hän käskettiin äänestämään, ja hän oli kysynyt, mihinkä hän sen kautta sitoutui, sanottiin hänelle: "Sinä sen kautta sitoudut kunnioittamaan iso-äitiäsi, niin kauan kuin hän elää, nousemaan leivosen kanssa, menemään messuun joka sunnuntai ja olemaan kuuliainen poika isänmaalle. Ei mitään muuta".

Ja tästä oli hän hymyillyt, ojentanut vakavaa ruumistaan ja mieluisasti tehnyt vaalinsa.

Hän oli sangen tyhmä näissä asioissa; eikä Reine Allix, vaikka muuten selväpäinen ja älykäs, näissä asioissa ollut häntä paljoa viisaampi.

"Katso", sanoi hän usein pojalle, "piennä ollessani oli linnassa valkoinen lippu. No hyvä, he repivät sen alas ja panivat punaisen sen sijaan. Sitten se kukistettiin ja siihen pantiin kolmi-värinen. Mutta taas tuli joku, liljat kädessä, ja asetti valkoisen siihen uudestaan; ei aikaakaan, niin se taas oli alas revitty ja siinä oli kolmi-värinen, joka on siellä nytkin. Muutamat olivat kauhean pahoillaan siitä, että lippuja näin muuteltiin, mutta mitä minuun tuli, en voinut huomata että siinä oli mitään eroitusta, oliko siellä tuommoinen vai tämmöinen lippu: leipä oli yhtä kallis ja uni yhtä makea, mikä hyvänänsä noista kolmesta liehui huipulla."

Bernadou, joka ei tuntenut muuta lippua kuin kolmi-värisen, uskoi häntä, niinkuin hän uskoi jokaista sanaa, jota nuo ystävälliset, vakavat, vanhat huulet lausuivat hänelle.

Hän ei koskaan ollut suuressa kaupungissa käynyt, ja ainoastaan kerran elämässään tuossa pienessä kaupungissa neljän peninkulman päässä. Se tapahtui kun hän ensikerran kävi Pyh. Ehtoollisella. Hän ei tuntenut muuta, kuin tuota yksinkertaista, puhdasta, rehellistä elämää, jota hän oli viettänyt. Mitä ihmiset tekivät ulkopuolella hänen pientä maailmaansa, metsän ja niittymaan ulkopuolella, siitä hän ei huolinut eikä sitä ajatellut.

Kerran oli muuan mies kulkenut Berceau'n kylän läpi, eräs matkustavainen halpain kirjaisten myyjä, – tuimasilmäinen, levoton mies – joka oli kertonut Bernadou'lle että tämä oli sorrettu orja, köntti, aasintapainen elävä, joka työskenteli ja hikoili, lihoittaaksensa niitä, jotka olivat rikkaita – tyhmeliini, pylkkypää, joka ei huolinut ihmisoikeuksista eikä vääryydestä, jota köyhät saivat kärsiä.

Bernadou oli kuunnellut hämmästyneenä: sitten oli hymy kirkastanut hänen kasvojansa ja hän oli vastannut kieli-murteellaan:

"Minä en tiedä mistä te puhutte. Oikeuksia? Vääryyttä? Tuota minä en ymmärrä. Mutta en ole koskaan ollut velkaa niin paljon kuin yksi sou; en ole koskaan valehdellut; olen tarpeeksi väkevä suojellakseni mitä omaani on, jos joku minua ahdistaisi, ja minä olen tyytyväinen missä olen. Siinä kaikki".

Kulkuri-kauppias oli nimittänyt häntä työhäräksi, kun nimittäin oli hänestä tarpeeksi kaukana, ja yöllä oli hän hiipinyt pois Berceau de Dieu'stä eikä häntä enää nähty siellä nostamassa tyytymättömyyttä tyytyväisten ja rauhallisten asukkaitten keskuudessa.

Joskus kyllä muutamat paikkakunnan talolliset illoin kävivät kylän viini-kapakassa ja juttelivat kommunismista⁴ omalla tavallaan, joka ei ollut erittäin selvä. He muka puhuivat siitä sekä tulisesti että hurjastikin, mutta se ei paljon merkinnyt ja seurauksia oli vielä vähemmin.

Ilma ja vehnän hinta oli heille kalliimpia asioita, ja lopuksi he kuitenkin joivat kaikessa ystävyydessä punaista viiniään ja kulkivat käsikoukussa kylä-katua myöden, laulellen isänmaallisia lauluja, siksi että heidän suuttuneet vaimonsa paiskasivat ikkunat auki ja pistivät ulos valkoiset huivinsa kuutamoon, sekä toruen huusivat heille, että heidän tuli panna maata, eikä tuolla lailla saattaa itsensä naurun alaisiksi. Tämä tavallisesti heti saattoi heidät selviksi ja hiljaisiksi, jotta Berceau de Dieu'n kapinat, jos eivät sammuneet viini-maljaan, ainakin sammutettiin yö-myssyjen avulla, eikä koskaan millään lailla häirinneet sen rauhaa.

Vaan Bernadou ei ollut näitä melua pitäviä isänmaan-ystäviä. Hänessä vallitsi tuo Ranskan talonpojan luonnon-omainen vanhalla-oloisuus, joka on suora ja täydellinen vastakohta ranskalaisen käsityöläisen sosialismille.

Maalle antoi hän rakkautensa – ja tämä rakkaus oli siihen juurtunut yhtä syvästi kuin tammets, jotka siinä kasvoivat. Parisin kaupunkia pelkäsi hän kummallisella, selittämättömällä tavalla, ikäänkuin kesytöntä eläintä, joka peuhasi ja hurjistui alin-omaa. Kaikki hallinto-tavat olivat hänelle yhtä tuntemattomat. Niin kauan kuin hän sai kyntää maanpalstaansa rauhassa, niin kauan kuin aurinko kypsytti hänen hedelmiänsä ja viljaansa, niin kauan kuin nälkä oli kaukana hänen majastaan, ja naapurit elivät hyvässä sovussa hänen kanssa, niin kauan oli hän onnellinen, eikä pitänyt väliä, nauttikko hän tätä onnea keisarikunnassa vaiko tasavallassa.

Tämän viisauden, jota kulkuri-kauppias oli nimittänyt tyhmyydeksi, oli Bernadou saanut luonnotta sekä Reine Allix'in opetuksesta.

"Pidä huolta kodistasi ja työstäsi", oli hän aina sanonut. "Miehellä on tarpeeksi tekemistä pitääkseen omaa elämänsä puhtaana ja omia käsiänsä rehellisinä. Älä sinä koskaan ole niitä, jotka alinomaa selittävät hyvälle Jumalalle mitenkä hän olisi voinut rakentaa maailmaa paremman kaavan mukaan, sill'aikaa kuin rotat syövät heinäpieleksiä ja lapset itkevät tyhjän vadin ääressä".

Ja hän oli ottanut Reine Allix'in sanat korviinsa, niin ettei koko ympäristössä ollut niin jaloa, hyvää, ahkeraa ja rohkeaa poikaa kuin Bernadou; ja vaikka muutamat pitivät häntä melkein hupsumaisen hellämielisenä ja tyhmän nöyränä, ei hän kuitenkaan ollut mikään houkkio; hän oli myöskin laillansa taitava soitannossa, ja erityinen puutarhuri-aisti hänellä oli; tämä teki hänen pienen kotinsa talvis-aikana sisäpuolelta hupaiseksi sävelten soinnun kautta ja kesällä ulkopuolelta iloiseksi kuin kuninkaan tarha.

Oli kuin oli! Reine Allix ja hän olivat ainakin eläneet onnellisesti yhdessä viidenkolmatta vuoden kuluessa, tuon majan harmaan katon alla, joka seiso i saman kylä-kadun varrella ja sen päässä suurten metsäviikuna-puiden suojassa. Eivätkä he olleet vähemmän onnelliset, kun Bernadou kuudenkolmatta vuoden i jällä astui majaan eräänä Huhtikuun päivänä, vihkonen kevät-kukkia kädessä, tervehtien hellällä kunnioituksella ja sanoen hiljaa sekä vähän ujosti: "Gran' mère, olisiko mieleenne, jos minä joskus menisin naimiseen?"

Reine Allix oli hetken ääneti, hyväili kukkia ja pani ne veteen, pieneen ruskeaan ruukkuun. Sitten katseli hän nuorukaiseen suoraan kirkkailla, tummilla silmillään: "Kuka se on, lapseni?"

Hänestä hän aina oli lapsi, tuo viimeksi syntynyt niistä monista, jotka olivat asuneet hänen kanssansa tuuheain puiden suojassa, mutta sitten olivat hävinneet maan pinnalta, jättäen heidät kahden kesken elämään.

Bernadou katseli häneen yhtä suoraan:

"Se on Margot Dax: onko hän teidän mieleenne, gran' mère, vai ei?"

⁴ Omaisuuden yhteisyys.

"Hän on minun mieleeni", oli yksinkertainen vastaus. Mutta hänen huulensa vapisivat vähäisen ja hän kallisti vanhan päänsä kevätukkien yli. Hän oli odottanut tätä, oli iloinen siitä, ja kuitenkin se juuri sinä hetkenä koski vähäisen häneen.

"Minä olen hyvin kiitollinen", sanoi Bernadou, ja ilo loisti hänen kasvoistaan.

Hän ei riippunut iso-äidistään: hän olisi voinut ansaita tarpeeksi paljon, elääksensä työstään, mutta hänen päähänsä ei ikinä olisi juolahtanut tehdä vanhuksen tahtoa vastaan. Sitä hän tuli yhtä vähän ajatelleeksi kuin nostaa kätensä häntä vastaan. Berceau de Dieu'n luonnonperäisissä kodeissa katsottiin nimittäin vanhempain kunnioittamista ensimmäiseksi kaikista hyvistä avuista, sekä samalla luonnollisimmaksi ja tarpeellisimmaksi kaikista.

"Minä menen Margot'n luoksi tänä iltana", sanoi Reine Allix hetken äänettömyyden perästä. "Hän on hyvä tyttö, kelvollinen, puhdassydäminen ja hyvämaineinen. Sinä olet hyvin valinnut, poikani".

Bernadou kallisti korkeaa otsaansa ja kaunista kutrista päätänsä, ja Reine Allix laski kätensä siihen ja siunasi häntä.

Конец ознакомительного фрагмента.

Текст предоставлен ООО «ЛитРес».

Прочитайте эту книгу целиком, [купив полную легальную версию](#) на ЛитРес.

Безопасно оплатить книгу можно банковской картой Visa, MasterCard, Maestro, со счета мобильного телефона, с платежного терминала, в салоне МТС или Связной, через PayPal, WebMoney, Яндекс.Деньги, QIWI Кошелек, бонусными картами или другим удобным Вам способом.